

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

Τ. Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 92 11 200-10, Fax: 210 92 33 977, www.iobe.gr
11 T. Karatassou Str., 117 42 Athens, Greece, Tel.: (+30) 210 92 11 200-10, Fax: (+30) 210 92 33 977

Η βιομηχανία φαρμάκου στο νέο αναπτυξιακό πρότυπο της χώρας: Ευκαιρίες και όροι μεγέθυνσης

1ο Συνέδριο Έλληνικής Φαρμακοβιομηχανίας

7/5/2014

Άγγελος Τσακανίκας

Επίκουρος Καθηγητής ΕΜΠ, Επιστημονικός Συνεργάτης IOBE,

Το νέο αναπτυξιακό πρότυπο

Η ελληνική οικονομία σήμερα βρίσκεται:

- Σε καθεστώς σκληρής δημοσιονομικής προσαρμογής...
 - ...αλλά πλέον με παρεμβάσεις συντήρησης και ίσως σταδιακής χαλάρωσης
- εκτός αγορών από το 2010... ,
 - ...αλλά με δυναμική επάνοδο
- υπό συνθήκες πιστωτικής ασφυξίας ...
 - ...αλλά με κεφαλαιοποιημένο (θωρακισμένο) τραπεζικό σύστημα
- μετά από έξι χρόνια ύφεσης, με σωρευτική απώλεια ~25% του προϊόντος της οικονομίας...
 - ...αλλά με ενδείξεις άμβλυνσης της ύφεσης πια
- Με μακροχρόνια ανεργία 60% της συνολικής (~27%), ...
 - αλλά...

Ανάγκη για γρήγορη αλλαγή του αναπτυξιακού της υποδείγματος, ταυτόχρονα με δημοσιονομική ισορροπία, ώστε να αποφύγουμε μια συνολική αποδιάρθρωση του παραγωγικού μας συστήματος

Τρεις βασικοί πυλώνες που διέπουν το νέο αναπτυξιακό πρότυπο

1. Ταυτόχρονη ενίσχυση εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας και σταδιακή και στοχευμένη υποκατάσταση μέρους των εισαγωγών,

Με έμφαση σε προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, ώστε να μην ανταγωνιζόμαστε απλώς σε όρους χαμηλού κόστους

2. Προσέλκυση παραγωγικών επενδύσεων και όχι απλώς χρηματιστηριακών τοποθετήσεων.

Επιθυμητή η γενική αύξηση επενδύσεων. Προκειμένου όμως η τονωτική επίδρασή τους να είναι μακροχρόνια και ισχυρή, θα πρέπει να έχουν πρωτίστως παραγωγικό χαρακτήρα, οι οποίες επιτρέπουν / χρηματοδοτούν / προωθούν την ανάπτυξη σειράς δραστηριοτήτων στον τομέα των υπηρεσιών

3. Χρηματοδότηση, αξιοποιώντας κάθε δυνατό χρηματοδοτικό πόρο και εργαλείο το οποίο διαθέτουμε αυτή τη στιγμή, ή μπορούμε να διεκδικήσουμε μεσοπρόθεσμα

Αξιοποίηση πηγών και εργαλείων πέρα από το ΕΣΠΑ ή το ΣΕΣ

Συνεπώς ...

- Αναζητούμε την ισχυροποίηση της χώρας όχι απλώς σε όρους ισοζυγίου συναλλαγών, αλλά την ανάδειξή της ως:
 - πόλο έλξης και διατήρησης ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλής εξειδίκευσης σε επιστημονικό και επιχειρηματικό επίπεδο, και
 - πόλο έλξης επενδύσεων, σε ένα ανοδικό σπινράλ ύπαρξης ειδικευμένου στελεχιακού δυναμικού, καλού επενδυτικού κλίματος και καλών υποδομών
- Στις δύο διαστάσεις του νέου αναπτυξιακού προτύπου, (εξωστρέφειας και παραγωγικές επενδύσεις), πρωτεύοντα ρόλο έχει η επιχειρηματικότητα
- Στήριξη δραστηριοτήτων και κλαδικών οικοσυστημάτων που μπορούν να συμβάλλουν περισσότερο στα επόμενα χρόνια στην επίτευξη αυτών των χαρακτηριστικών.

Βιομηχανία Φαρμακευτικών προϊόντων

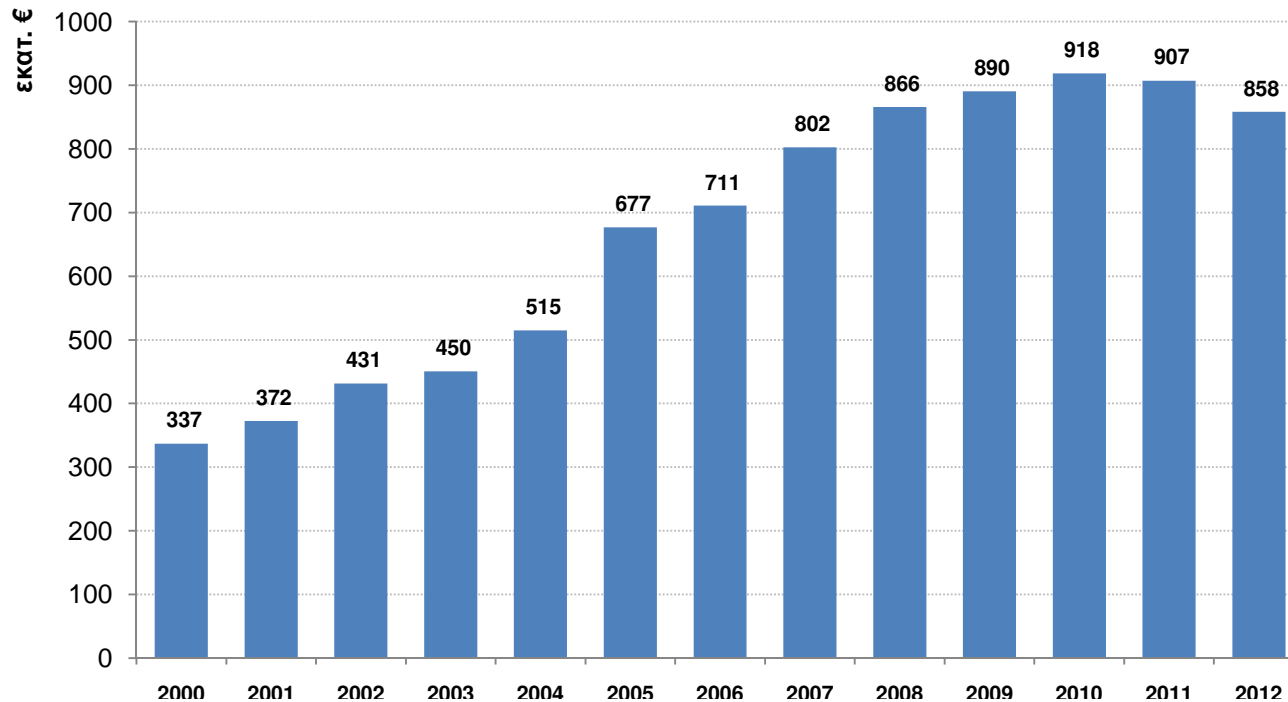
- Μπορεί να θεωρηθεί ο κλάδος αυτός ως σημαντικός για την ελληνική οικονομία;
 - ❑ Τεκμηρίωση – μέτρηση
 - ❑ Ιδιαιτερότητες κλάδου: κοινωνικό αγαθό με στοιχεία προκλητής ζήτησης

- Υπό ποιους όρους και προϋποθέσεις;

Ο κλάδος σημείωσε ανοδική πορεία, βάσει αξίας παραγωγής, με μικρή εξασθένιση μετά το 2010

Αξία παραγωγής του κλάδου Φαρμακευτικών Προϊόντων στην Ελλάδα, 2000-2012

Πηγή: Eurostat (PRODCOM) Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

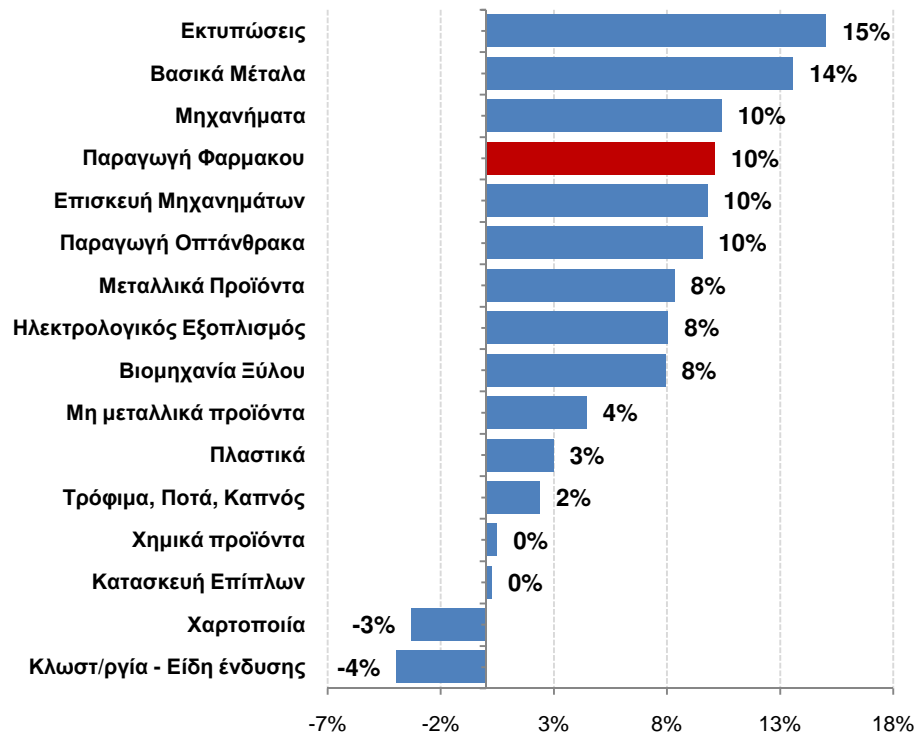
- Σε όρους Προστιθέμενης Αξίας ο κλάδος τριπλασίασε τη συνεισφορά του στο σύνολο της εγχώριας Μεταποίησης την προηγούμενη δεκαετία (περίπου 9% το 2010)
- Παρά την πτώση παραμένει ο 7^{ος} υψηλότερος στο σύνολο της εγχώριας Μεταποίησης (19 βασικούς κλάδους).

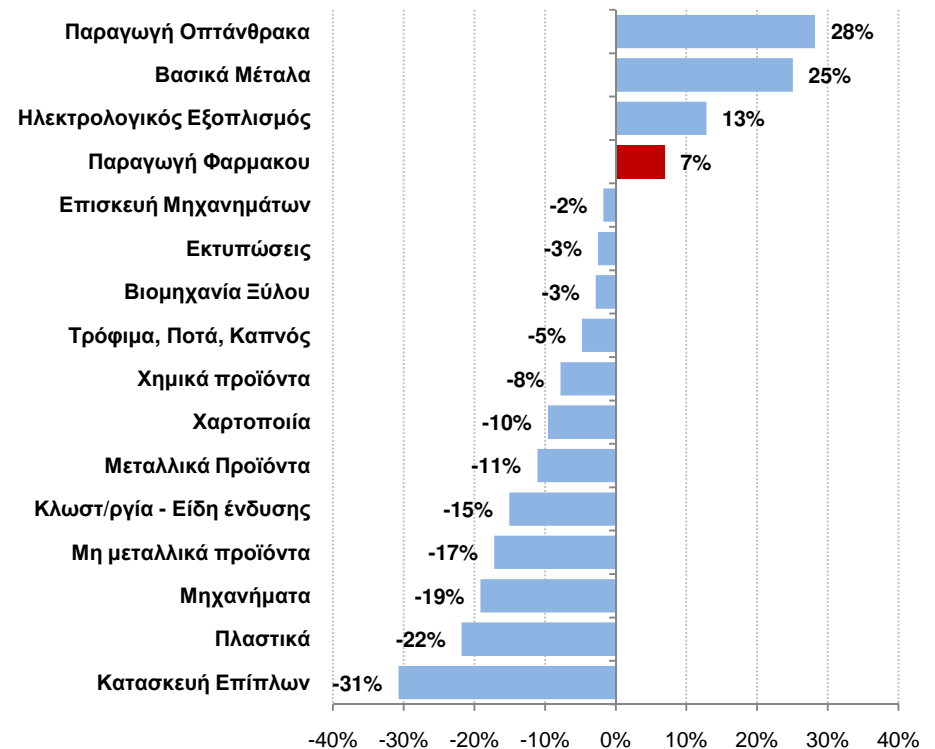
Σε αντίθεση με την πλειοψηφία των Μεταποιητικών κλάδων, η ΑΠΑ στην Παραγωγή φαρμάκου κινήθηκε ανοδικά την περίοδο 2009-2011

Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) στην εγχώρια Μεταποίηση, 2000-2011*

2000-2008

2009-2011

Πηγή: Eurostat Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

(*) Σημείωση: Η ανάλυση των στοιχείων αφορά στις τρέχουσες τιμές ΑΠΑ

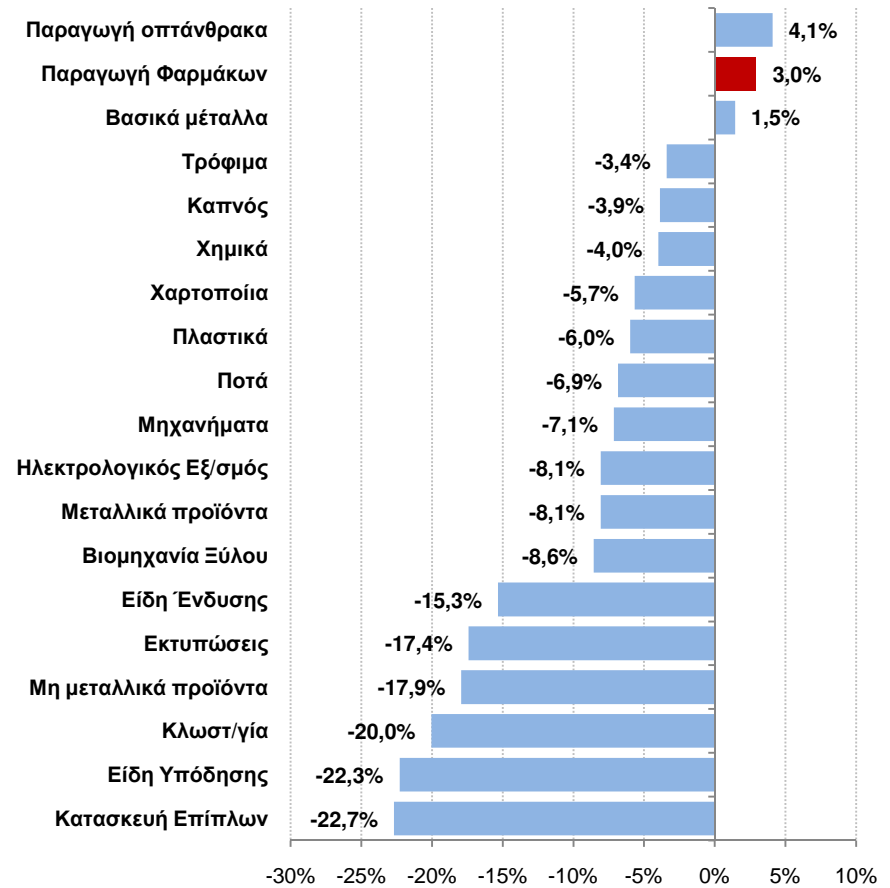
Παρά τη σημαντική επιβράδυνση ο Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής ενισχύεται και την περίοδο 2009-2013, σε αντίθεση με την πλειονότητα των Μεταποιητικών κλάδων

Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής του Δείκτη Βιομηχανικής Παραγωγής στους κλάδους της εγχώριας Μεταποίησης (2000-2013)

2000-2008

2009-2013

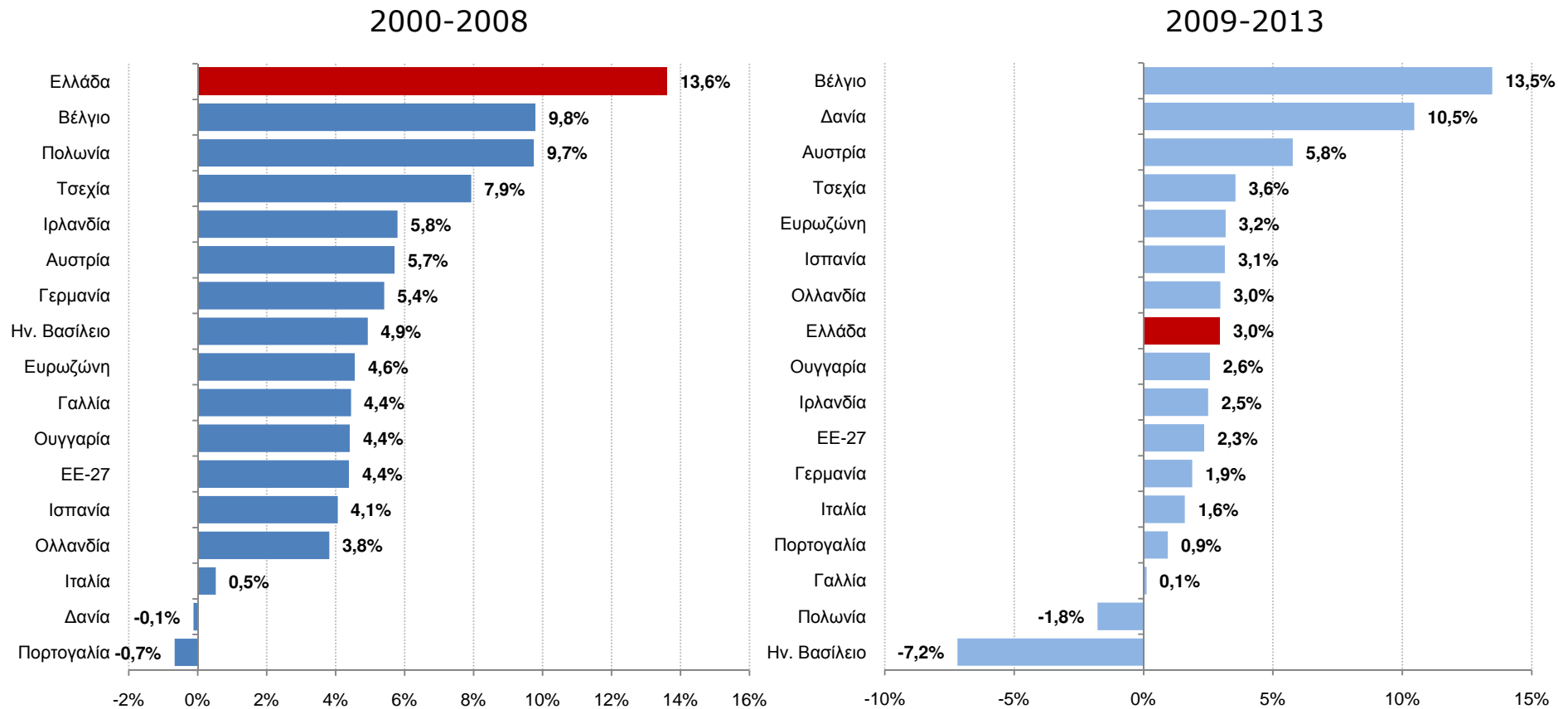
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Η ισχυρότερη αύξηση του ΔΒΠ στην Ευρωζώνη κατά την περίοδο 2000-2008

Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του Δείκτη Βιομηχανικής Παραγωγής στον κλάδο της Παραγωγής Φαρμάκου σε χώρες-μέλη της ΕΕ, 2000-2013

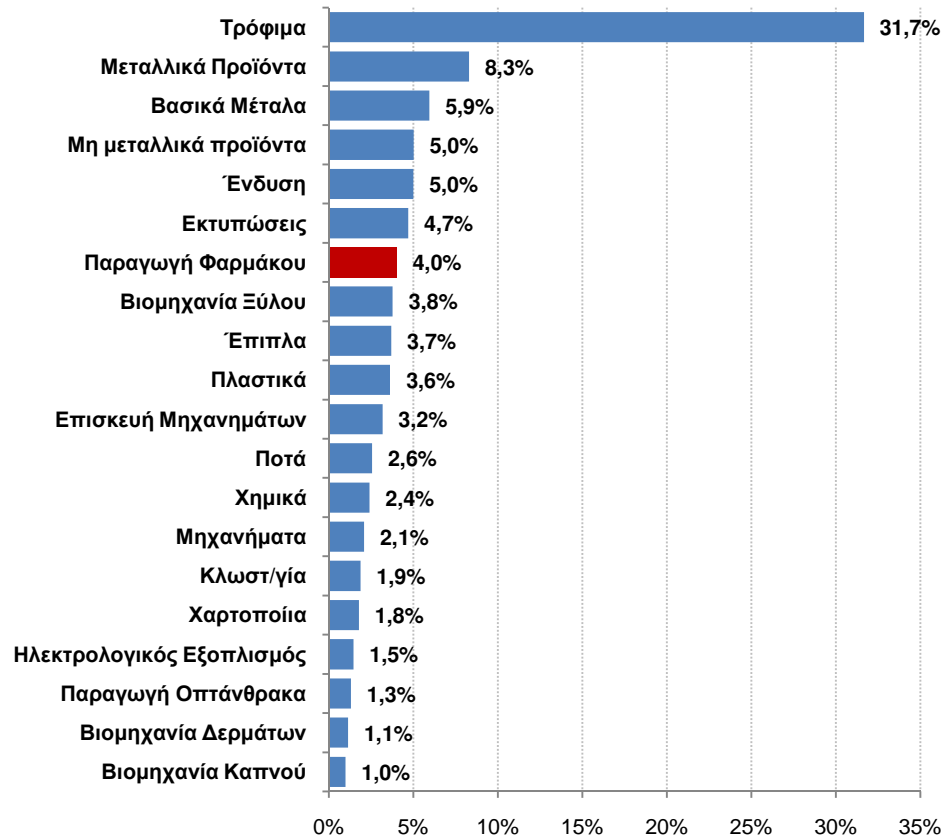

Πηγή: Eurostat Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

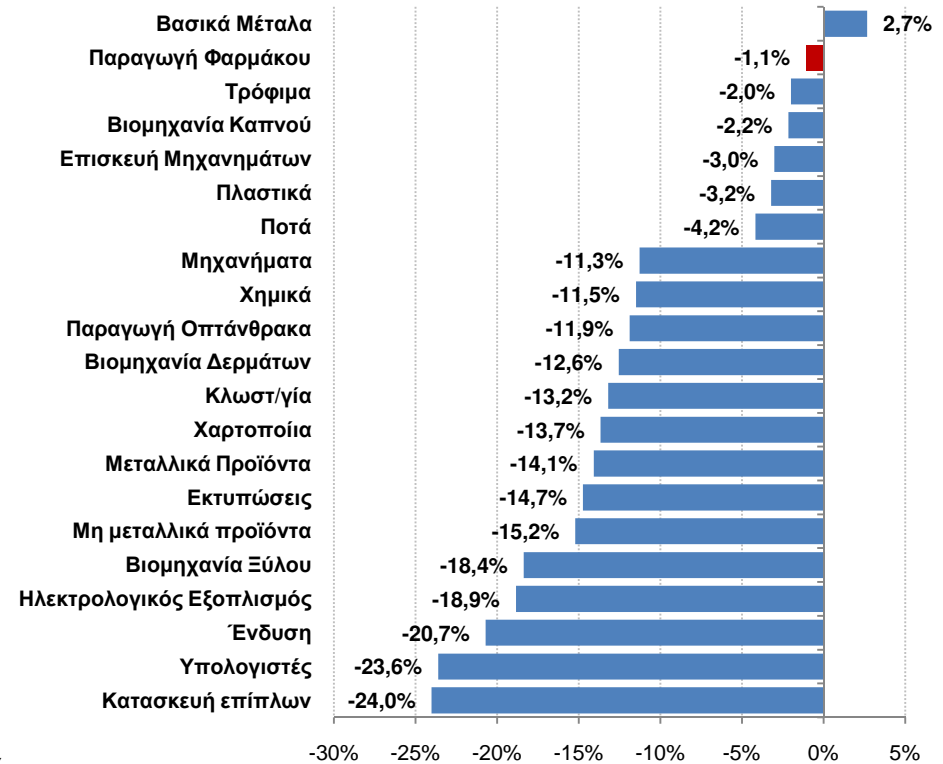

Σχετικά ανεπηρέαστη η απασχόληση στον κλάδο την τριετία 2011-2013, (13,5 περίπου χιλ. εργαζόμενους)

Απασχόληση ως % της συνολικής στη Μεταποίηση, 2013

Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής απασχολουμένων σε κλάδους της εγχώριας Μεταποίησης, 2009-2013

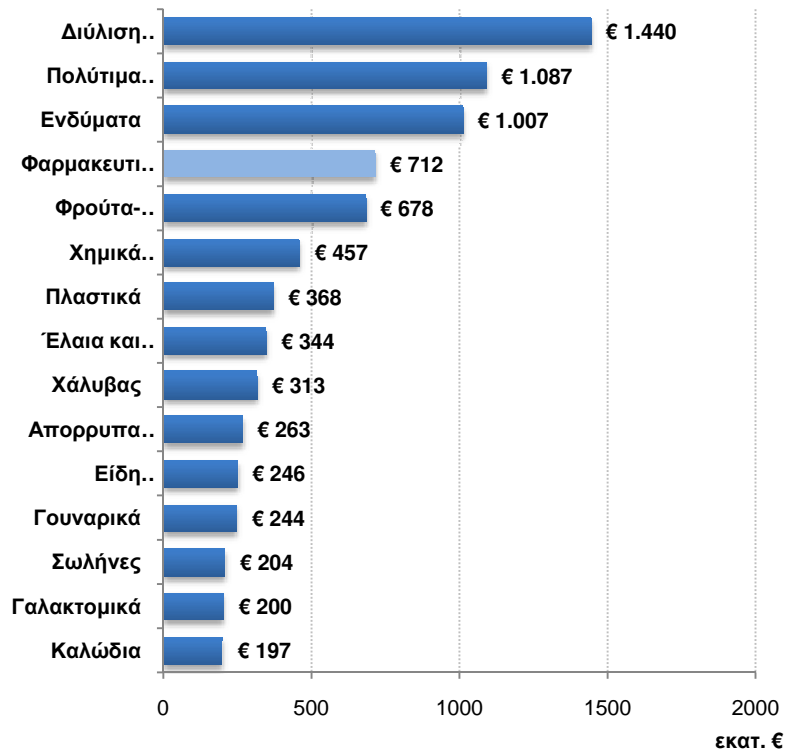
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

➤ Το 2013, το μερίδιο απασχόλησης του φαρμακευτικού κλάδου είναι το 7^ο υψηλότερο στο σύνολο της εγχώριας Μεταποίησης

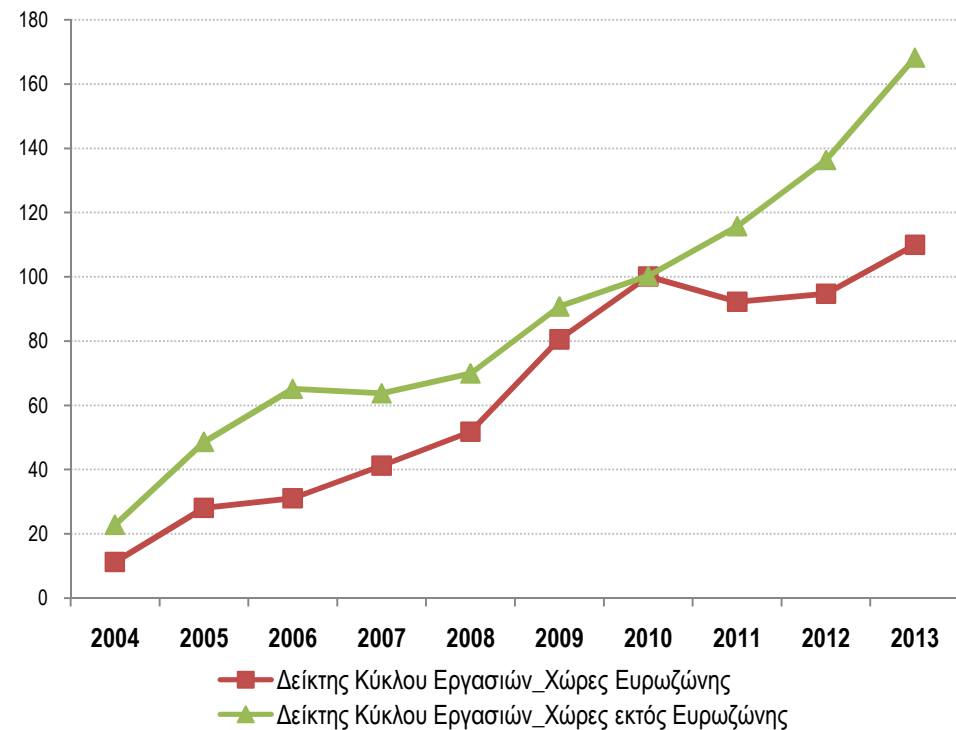

Οι εξαγωγές Φαρμακευτικών προϊόντων κατέχουν σημαντικό μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών της εγχώριας Μεταποίησης

Κλάδοι της Μεταποίησης με τις υψηλότερες εξαγωγές (Μέσος όρος: 2000-2010)

Δείκτης Κύκλου εργασιών Ελλάδας (2010=100) στον κλάδο Παραγωγής Φαρμάκου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

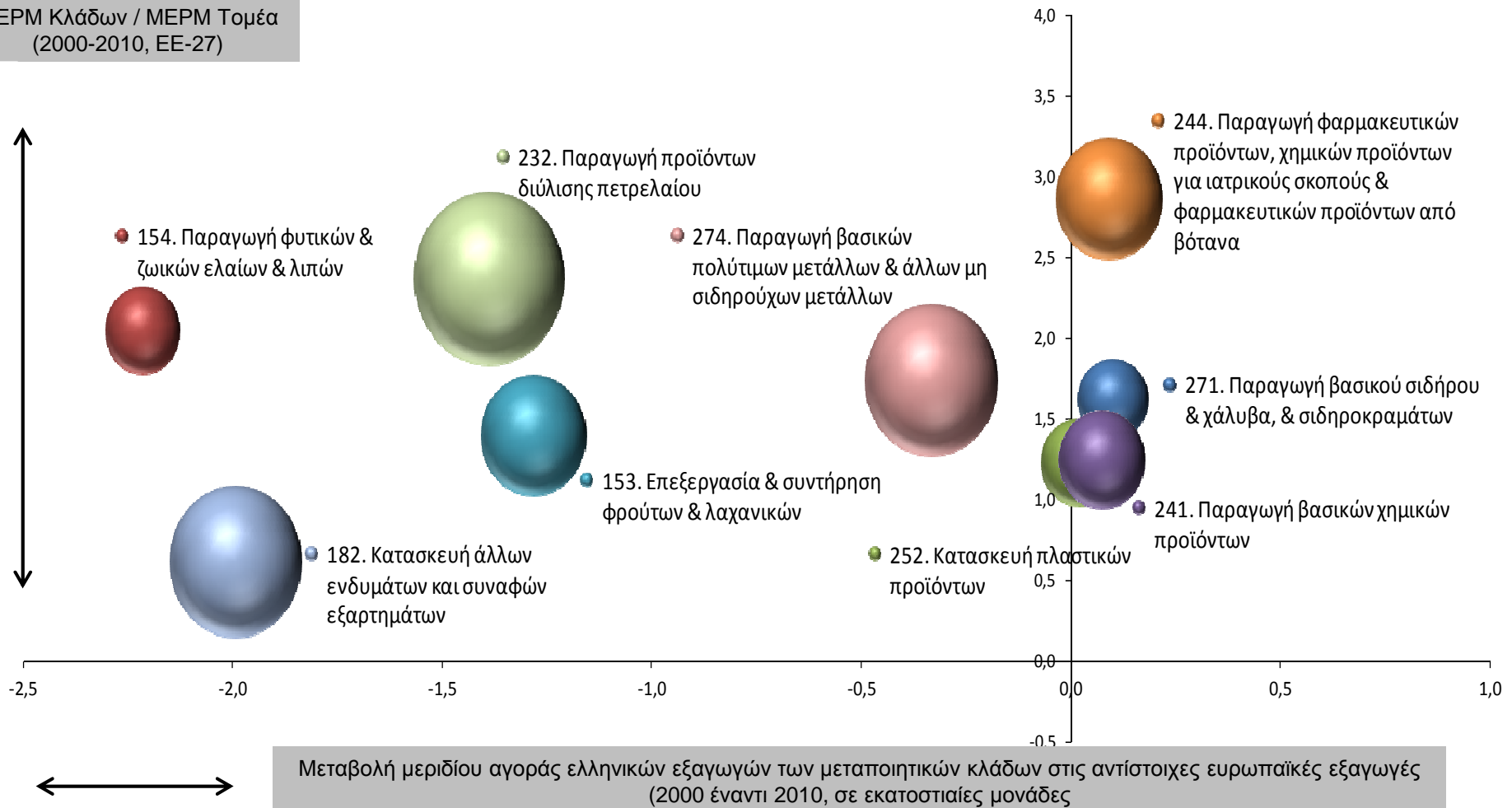
Ο δείκτης Κύκλου εργασιών από εξαγωγές προς τις χώρες της Ευρωζώνης ενισχύεται τη διετία 2012-2013, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης για τις χώρες εκτός ευρωζώνης καταγράφει σημαντική άνοδο από το 2008

Ο κλάδος συνεισφέρει σημαντικά στη διεύρυνση των εξαγωγών της ΕΕ-27, σε σχέση με την επίδοση άλλων εξαγωγικών μεταποιητικών κλάδων στην Ελλάδα

Ταξινόμηση ανάλογα με μέγεθος του μεριδίου αγοράς των εξαγωγών των μεταποιητικών κλάδων στο σύνολο των ελληνικών μεταποιητικών εξαγωγών

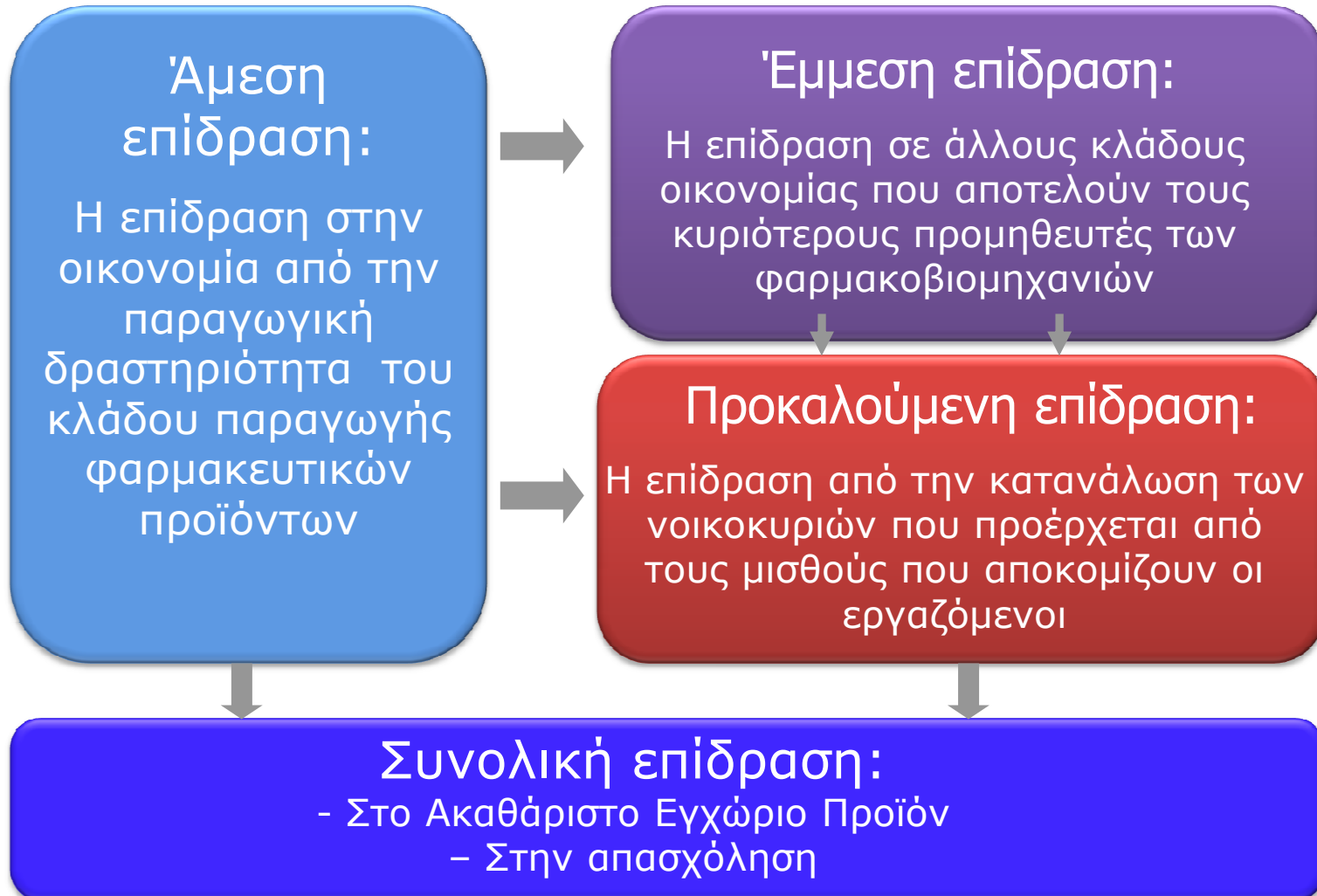
MEPM Κλάδων / ΜΕΡΜ Τομέα
(2000-2010, ΕΕ-27)

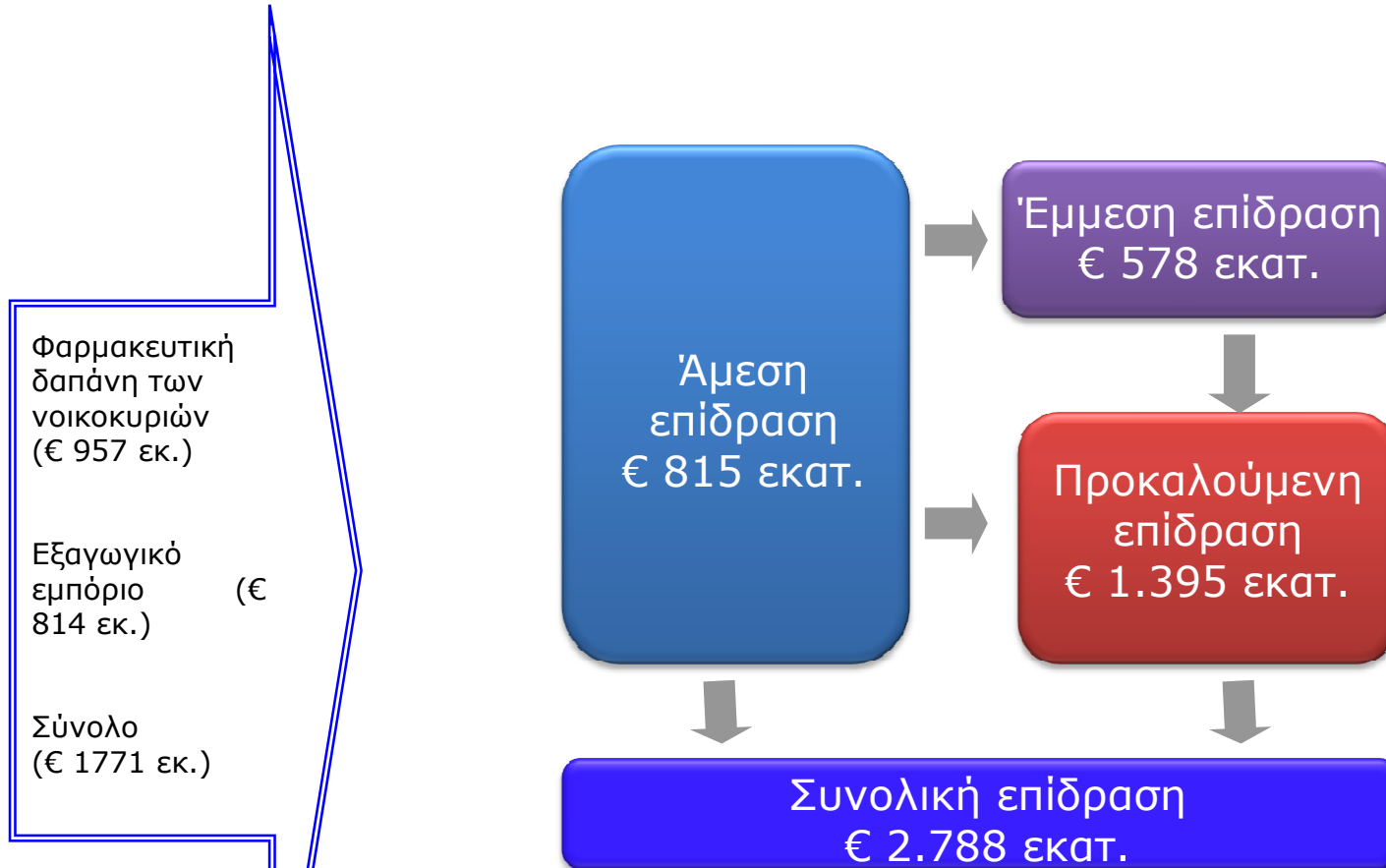
Η επίδραση εγχώριας παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων στην ελληνική οικονομία

Υπόδειγμα Leontief: Εκτίμηση της άμεσης, έμμεσης και προκαλούμενης επίδρασης

Η συνολική επίδραση (σε όρους ΑΕΠ) από την παραγωγή φαρμακευτικών προϊόντων στην Ελλάδα εκτιμάται σε 2,8 δισεκ. Ευρώ (στοιχεία 2010)

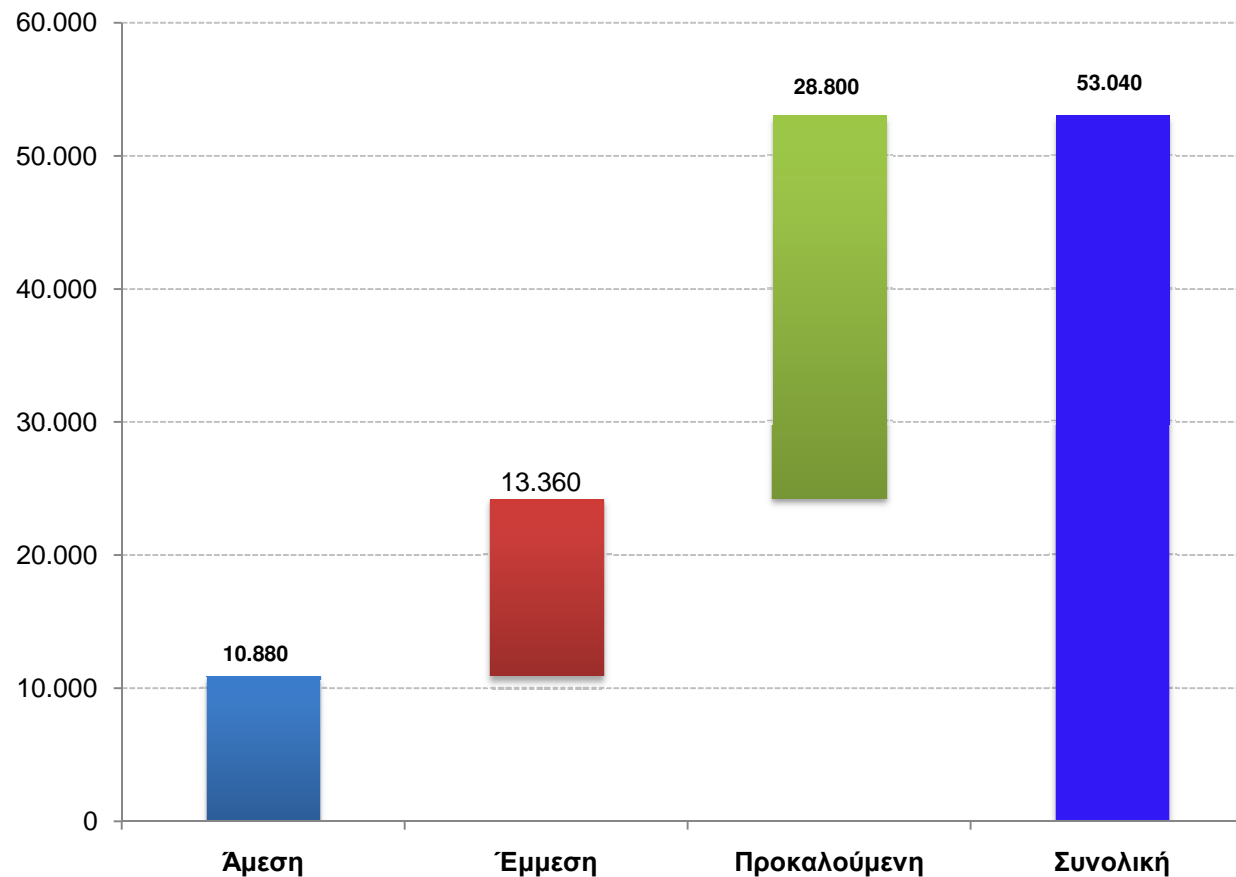
Για κάθε € 1.000 που δαπανώνται για την αγορά φαρμάκων που παράγονται στην Ελλάδα το ΑΕΠ αυξάνεται κατά € 3.420

Απασχόληση

Ο κλάδος υποστηρίζει 53000 χιλ. θέσεις εργασίας στην Ελλάδα

Επίδραση στην απασχόληση από την εγχώρια παραγωγή φαρμακευτικών προϊόντων

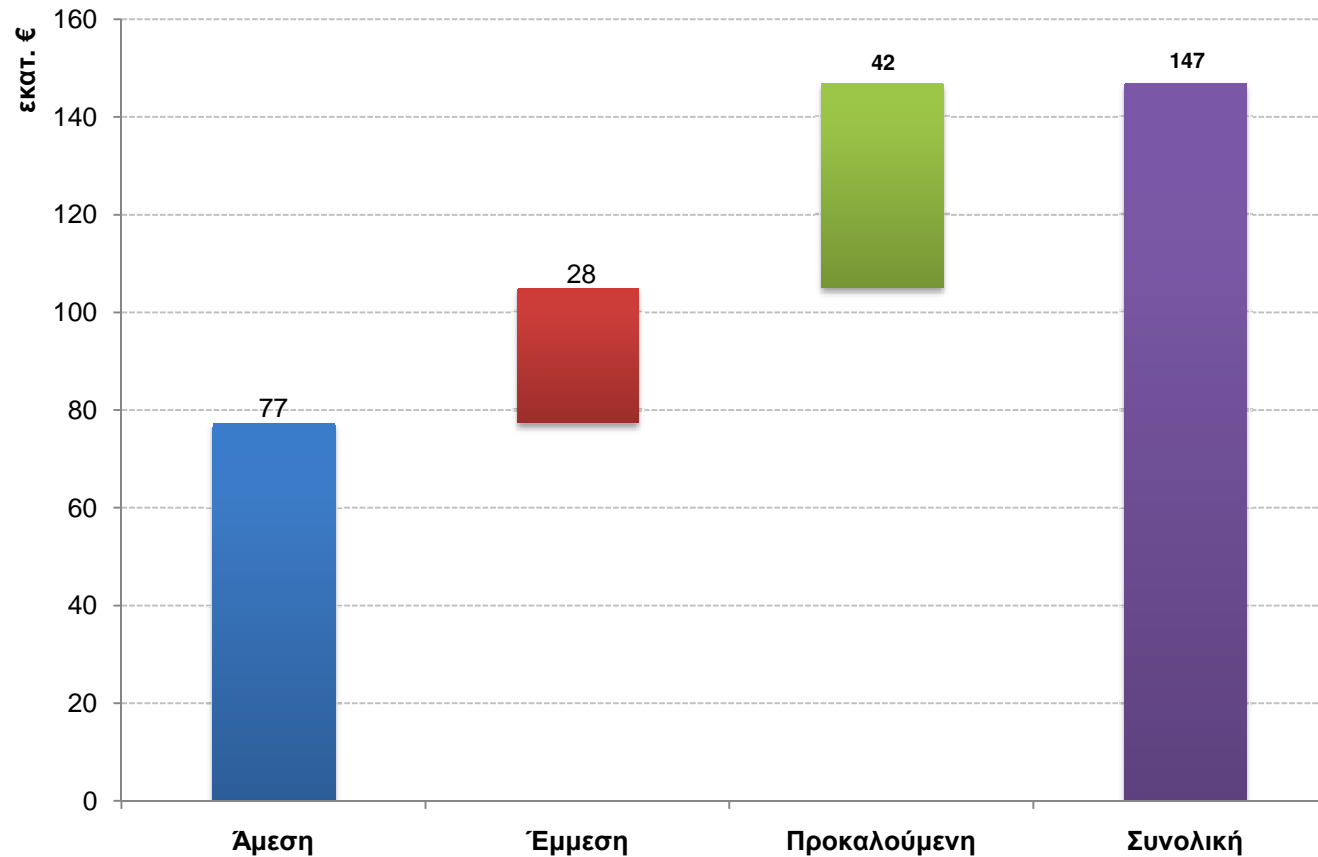
11000 περίπου θέσεις απασχόλησης αφορούν στην Άμεση επίδραση από την εγχώρια παραγωγή φαρμάκου

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Στα 147 εκατ. ευρώ εκτιμάται η συμβολή του κλάδου στην έμμεση φορολογία*

Επίδραση στην έμμεση φορολογία από την εγχώρια παραγωγή φαρμακευτικών προϊόντων

(*) Αφορά στους φόρους που πληρώνουν οι επιχειρήσεις του κλάδου για την απόκτηση αγαθών και υπηρεσιών για την παραγωγική τους διαδικασία

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Θετικές προοπτικές διεθνώς: Η Ελλάδα πόλος έλξης παραγωγής γενοσήμων στην Ευρώπη;

➤ Παραγωγή γενοσήμων στην Ελλάδα

Ναι, διότι

- Λήξη μεγάλου αριθμού πατεντών, πίεση για αύξηση της χρήσης φθηνότερων φαρμάκων και περιστολή δαπάνης (Ελλάδα και διεθνώς) με αποτέλεσμα την επίσπευση διαδικασιών αμοιβαίας αναγνώρισης εγκρίσεων
- Τεχνογνωσία και εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό.
- Δοκιμασμένα και Αναγνωρισμένα Διεθνώς (ισχυρό brand-name).
- Πιστοποίηση και υψηλή τεχνολογία σε όλα τα στάδια παραγωγής και στις 21 παραγωγικές μονάδες
- Επενδυτική δυναμική κλάδου και κερδοφορία τα τελευταία 10 χρόνια
- Εταιρίες με σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα
- Ευρωπαϊκό και Ελληνικό ρυθμιστικό πλαίσιο ελέγχου προδιαγραφών ποιότητας και ορθής βιομηχανικής παραγωγής (ΕΟΦ, EMA, FDA): εγγυημένη ποιότητα και ασφάλεια.

ΑΛΛΑ

- Ουσιαστική επένδυση στην εξωστρέφεια με γενόσημα φάρμακα ή αναλαμβάνοντας την παραγωγή ιδιοσκευασμάτων στην Ελλάδα για λογαριασμό διεθνών επιχειρήσεων
- Συνεργασία στην εξεύρεση της κατάλληλης ισορροπίας πρωτοτύπων – γενοσήμων στη συνεισφορά στη μείωση της δαπάνης,
- Σταθερό περιβάλλον χωρίς ξαφνικές αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο

Ειδικά premium προϊόντα

- Παραγωγή φυτικών καλλυντικών και θεραπευτικών ουσιών (αιθέρια έλαια, φυτά, φάρμακα, καλλυντικά, προϊόντα προσωπικής υγιεινής, συμπληρώματα διατροφής κ.λπ).

ΝΑΙ

- Μοναδική σε ποικιλία χλωρίδα για παρασκευή φυτικών καλλυντικών και φαρμακευτικών προϊόντων (θεραπευτικές, αντισηπτικές, αναπλαστικές ιδιότητες)
- Σημαντική εξωστρεφής παρουσία
- Στροφή και το ενδιαφέρον των καταναλωτών προς τα φυσικά και βιολογικά καλλυντικά
- Ελκυστικές τιμές (πλέον)

ΑΛΛΑ

- Περιορισμένη ακόμα δραστηριότητα με λίγες εταιρείες στο χώρο
- Κίνητρα για την ενεργοποίηση επιχειρήσεων στον συγκεκριμένο κλάδο

Αλλά και συνέργειες με το ευρύτερο οικοσύστημα της υγείας

- Επανατοποθέτηση / επαναστόχευση φαρμάκων στην αγορά για νέες ενδείξεις
- Ανάπτυξη έρευνας στα πρώτα στάδια παραγωγής ενός φαρμάκου για λογαριασμό πολυεθνικών φαρμακευτικών εταιριών
 - Διεξαγωγή E&A νέων μορίων ή εγχωρίως αναπτυσσομένων νέων μορίων ή διαγνωστικών τεχνολογιών και πρωτοκόλλων
- **Κλινικές έρευνες:** Ανάδειξη της χώρας σε περιφερειακό κέντρο κλινικών ερευνών
- Η ανάπτυξη του ιατρικού τουρισμού
 - Με τη συνεργασία-δικτύωση ιδιωτικών θεραπευτηρίων, διαγνωστικών κλινικών, ασφαλιστικών εταιριών και τουριστικών πρακτορείων, η Ελλάδα θα μπορούσε να προσφέρει ιατρικές υπηρεσίες σε ασθενείς από χώρες του εξωτερικού.

Η εγχώρια φαρμακευτική βιομηχανία συνιστά ένα κλάδο που μπορεί να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας: σημαντικές υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό υψηλού επιπέδου

- Η Ελλάδα διαθέτει τεχνογνωσία και ανθρώπινο κεφάλαιο για δημιουργία υψηλής προστιθέμενης αξίας στο χώρο της βιοτεχνολογίας και της βιοϊατρικής επιστήμης
 - Ελληνικά πανεπιστήμια και διεθνώς αναγνωρισμένα ελληνικά ερευνητικά κέντρα μπορούν να αναλάβουν την έρευνα στο αρχικό στάδιο ανάπτυξης ενός φαρμάκου καθώς και τη διεξαγωγή κλινικών ερευνών στα επόμενα στάδια.

- Ελλάδα: Κέντρο έρευνας και ανάπτυξης της διαγνωστικής τεχνολογίας
 - Ο κλάδος των διαγνωστικών εξετάσεων μπορεί να αναπτύξει εξαγωγική δραστηριότητα, μέσα από εργαστηριακές εξετάσεις για λογαριασμό ιατρικών κέντρων και νοσοκομείων του εξωτερικού

Απειλές για τη βιωσιμότητα του κλάδου

- Επιδείνωση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης (οικονομική κρίση, ανεργία, μείωση εισοδημάτων έλλειψη ρευστότητας - χρηματοδοτική ασφυξία στην αγορά) -μειωμένη ζήτηση για ιδιωτικές υπηρεσίες υγείας.
- Συσσώρευση χρεών νοσοκομείων και ΕΟΠΠΥ προς φαρμακευτικές εταιρίες, ιδιωτικές κλινικές, πρόβλημα επιβίωσης των επιχειρήσεων
- Μετακίνηση ανθρώπινου δυναμικού υψηλής επιστημονικής κατάρτισης εκτός των εθνικών συνόρων (brain drain)
- Ασυμμετρία στα επαγγέλματα υγείας: πολλοί ιατροί, λίγοι νοσηλευτές, ανάγκη για άλλους επαγγελματίες υγείας.
- Αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο σε διάφορες παραμέτρους της επιχειρηματικότητας και της έρευνας

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

Άγγελος Τσακανίκας

atsakanikas@iobe.gr

atsaka@central.ntua.gr